

کلیات و برنامه درسی رشته‌های تخصصی

حوزه دانشی

منطق، فلسفه و

عرفان اسلامی

نسخه

اسفندماه ۱۴۰۳

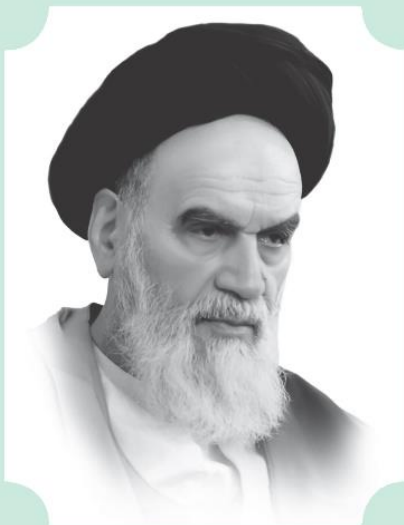
کلیات و برنامه درسی رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی
حوزه‌های علمیه
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه / معاونت آموزش
شهر مقدس قم / ۱۴۰۴ ش

آدرس:

قم، جمکران، بلوار انتظار، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

تلفن: ۰۲۵-۳۳۱۳۳۹۶۶

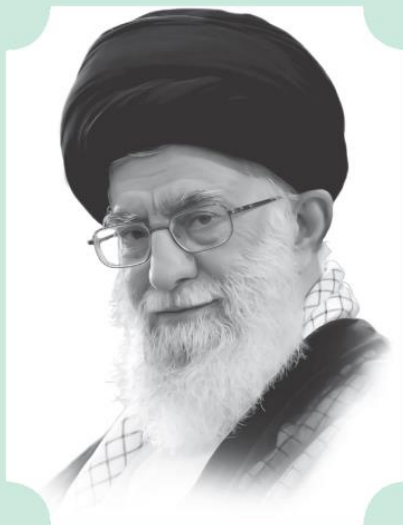

رهبر کبیر انقلاب اسلامی
ایران حضرت امام خمینی رحمه الله:

اما در مورد دروس تحصیل و تحقیق
حوزه‌ها، این جانب معتقد به فقه
سنتی و اجتهاد جواهری هستم
و تخلف از آن را جایز نمی‌دانم...
مجتهد باید به مسائل زمان خود
احاطه داشته باشد ...

حوزه‌ها و روحانیت باید نبض تفکر
و نیاز آینده جامعه را همیشه در
دست خود داشته باشند و همواره
چند قدم جلوتر از حوادث، مهتای
عکس‌العمل مناسب باشند ...

(منشور روحانیت)

مقام معظم رهبری حضرت
آیت الله العظمی خامنه‌ای حفظه الله:

یک برنامه جامع درسی حوزه‌ای، با
درجه‌بندی و طبقه‌بندی حساب
شده همچنان در حوزه‌ها جایش
خالی است ...

از جمله چیزهایی که حوزه احتیاج
دارد یک نظام تعلیم و تربیت است
تا در آن وقت‌ها هدر نرود، امروز
دیگر روزی نیست که ما اجازه
بدهیم یک روز یا یک ساعت از عمر
جوانی متدین و آماده برای تلاش
و مجاهدت در راه دین یعنی یک
طلبه هدر رود.

(حوزه و روحانیت، ج ۲، ص ۳۲)

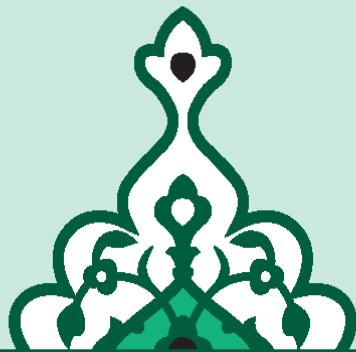
ضوابط، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها چونان سلسله اعصاب و مویرگ‌ها به نظامات نهادی و جریانات علمی حیات، نشاط و سامان می‌بخشد و رعایت آن‌ها هدایت‌گر و تعالی‌بخش است. البته در فضای حوزه‌های علمیه، رعایت اصول و شئون حوزه‌ها و آزادی‌های موجود در سنت حوزه و انعطاف در عین انسجام ضرورت دارد.

امید است دفتر حاضر و قوانین ابلاغی که بر پایه مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه تدوین شده است مورد توجه همه بخش‌ها و مدارس و موسسات و مراکز حوزه‌ای قرار گیرد.

با سپاس و امتنان

اعرافی

۱۳۹۷/۶/۶

فہرست مطالب

سطح دو

- ۷..... علوم اسلامی با گرایش فلسفه اسلامی
- ۷..... شناسنامه رشته
- ۸..... کلیات و برنامه درسی رشته

سطح سه

- ۱۶..... فلسفه اسلامی
- ۱۶..... شناسنامه رشته
- ۱۷..... کلیات و برنامه درسی رشته
- ۲۷..... مدرسی علوم عقلی
- ۲۷..... شناسنامه رشته
- ۲۸..... کلیات و برنامه درسی رشته

سطح چهار

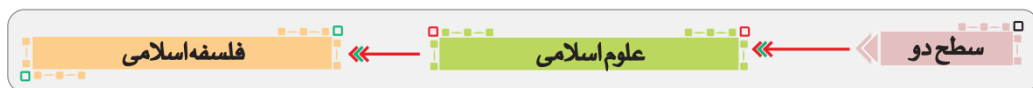
- ۳۹..... حکمت متعالیه با گرایش الهیات بالمعنی الاخص
- ۳۹..... شناسنامه رشته
- ۴۰..... کلیات و برنامه درسی رشته
- ۵۰..... حکمت متعالیه با گرایش هستی‌شناسی
- ۵۰..... شناسنامه رشته
- ۵۱..... کلیات و برنامه درسی رشته

کلیات و برنامه درسی
رشته‌های تخصصی

سطح دو

...

علوم اسلامی با گرایش فلسفه اسلامی

شناسنامه رشته

کد رشته: ۲۱۱۱۱۱۶

عنوان رشته: علوم اسلامی

عنوان گرایش: فلسفه اسلامی

آخرین مرجع مصوب کننده: شورای عالی

تاریخ تصویب: شهریور ماه ۱۳۹۲

شماره جلسه: ۸۱ - مصوبه ۹۲۱ شورای عالی

عناوین و مشخصات کلی دروس:

ردیف	عنوان	ساعت
۱	دروس عمومی	۱۵۲۰
۲	دروس گرایشی	۸۱۶
جمع کل		۲۳۳۶

کلیات و برنامه درسی رشته

عنوان رشته

ماده ۱: عنوان برنامه، سطح دو علوم اسلامی با گرایش فلسفه اسلامی است.

تعریف

ماده ۲: سطح دو علوم اسلامی با گرایش فلسفه اسلامی، مقطعی است، که طلاب ضمن فراگیری فقه و اصول متعارف، به شناخت مفاهیم، اصطلاحات، مسائل، روش تحقیق و ساختار دانش فلسفه دست می‌یابند. و پس از احراز توان علمی با ارائه تحقیق پایانی، موفق به دریافت مدرک سطح دو این گرایش می‌شوند.

اهداف

ماده ۳: اهداف رشته عبارتند از:

- (۱) شناخت مفاهیم، اصطلاحات و مسائل فلسفه اسلامی؛
- (۲) آشنایی با تاریخ فلسفه و مشرب‌های مهم آن در جهان اسلام؛
- (۳) ایجاد توان تحقیق در حد جمع‌آوری، تتبع و جمع‌بندی مطالب در حوزه فلسفه اسلامی؛
- (۴) آماده‌سازی طلاب جهت فعالیت‌های آموزشی؛
- (۵) ایجاد مهارت‌های استدلال و مناظره؛
- (۶) تربیت طلاب مستعد جهت ورود به مقاطع تخصصی؛
- (۷) شناخت استدلالی مسائل فقهی و اصولی، و آشنایی با روشهای استنباط فقهی؛
- (۸) ایجاد توان استفاده از متون و منابع فقهی، اصولی و فلسفی و شناخت آنها.

سیاست‌ها

ماده ۴: سیاست‌های اجرایی رشته عبارتند از:

- (۱) اهتمام به ایجاد زمینه تعالی اخلاقی و اعتقادی طلاب؛
- (۲) زمینه‌سازی جهت اعتماد به نفس طلاب در مسائل علمی - پژوهشی؛
- (۳) تأکید بر آموزش‌های پژوهش‌گرا؛
- (۴) توجه به نیازهای جامعه و کاربردی کردن آموزش؛
- (۵) تکیه بر آموزش موضوعات اصلی فلسفه اسلامی؛
- (۶) تأکید بر بهره‌گیری از ابزارهای نوین و روش‌های کارآمد آموزشی - پژوهشی؛
- (۷) زمینه‌سازی برای شکوفایی استعداد فلسفی طلاب؛
- (۸) اهتمام به شناسایی و حمایت از طلاب مستعد؛
- (۹) اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

ضرورت‌ها

ماده ۵: ضرورت‌های اجرایی رشته عبارتند از:

- (۱) اهمیت فوق‌العاده مباحث عقلی و فلسفه اسلامی در اثبات پایه‌های اساسی دین؛
- (۲) رسالت حوزه علمیه در تربیت اندیشمندان فیلسوف جهت تبیین و دفاع از عقائد اسلامی؛
- (۳) نیاز اجتماع به آموزش، تبیین و دفاع عقلانی از عقائد اسلامی در مقابله با تهاجمات فکری؛

نظام آموزشی رشته

ماده ۶: نظام آموزشی رشته عبارت است از:

نظام آموزشی این گرایش به صورت نیم‌سال، درسی^۱ و حضوری است، و بدون

احتساب زمان تحقیق پایانی در هفت نیم‌سال ارائه می‌شود.

تبصره: حداکثر مدت تحصیل در موارد اضطراری، بدون احتساب زمان تحقیق پایانی

نه نیم‌سال است.

شرایط پذیرش

ماده ۷: شرایط پذیرش عبارت است از:

(۱) احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی براساس آیین‌نامه‌های مصوب؛

(۲) دارا بودن مدرک علمی سطح يك؛

(۳) قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.

۱. در این نظام، هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد در یک درس، تأثیری در قبولی یا رد دروس دیگر ندارد.

مشخصات کلی برنامه درسی

ماده ۸: عناوین و مشخصات کلی دروس عبارت است از:

ردیف	عنوان	ساعت
۱	دروس عمومی	۱۵۲۰
۲	دروس گرایشی	۸۱۶
	جمع کل	۲۳۳۶

مشخصات تفصیلی برنامه درسی

ماده ۹: عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

الف) دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	فقه	۷۲۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح دو (از ابتدای مکاسب تا القول فی ماهیه العیب)
۲	اصول	۵۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم اصول طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح دو (تمام رسائل و جلد اول کفایه الاصول تا اول المقصد الثانی فی النواهی)
۳	تفسیر ترتیبی	۳۲	ایجاد توان بهره‌گیری از آیات قرآن کریم و وجوه محتمل در آن به منظور شناخت معارف قرآنی
۴	رجال و درایه	۳۲	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم کاربردی و نکات اساسی رجال و درایه، همراه با معرفی منابع مهم (مکتوب و نرم‌افزاری)
۵	تاریخ معاصر	۳۲	بررسی تحلیلی تاریخ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی صد سال اخیر ایران

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
آشنایی با روش‌های عمومی پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع	۱۶+۳۲ نظری عملی	روش تحقیق	۶
ایجاد توان درک مطلب متون ساده انگلیسی	۶۴+۳۲ نظری عملی	زبان انگلیسی عمومی ۲۰۱	۷
	۱۵۲۰	جمع	

ب) دروس تخصصی رشته «علوم اسلامی» با گرایش «فلسفه اسلامی»

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	معارف قرآن ۱ (خداشناسی)	۴۸	شناخت معارف قرآن در بخش «خداشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۲	معارف قرآن ۲ (راه و راهنماشناسی)	۳۲	شناخت معارف قرآن در بخش «راه و راهنماشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۳	معارف قرآن ۳ (انسان و معادشناسی)	۴۸	شناخت معارف قرآن در بخش «انسان و معادشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۴	منطق قدیم	۳۲	شناخت مباحث مهم و کاربردی منطق قدیم، مانند برهان و مغالطه
۵	مقدمات فلسفه ^۱	۱۶	شناخت تعریف، موضوع، هدف، روش، اهمیت، مبادی تصویری و تصدیقی فلسفه و آشنایی با جایگاه فلسفه و رابطه آن با سایر علوم به ویژه عرفان (ده درس اول آموزش فلسفه)
۶	تاریخ فلسفه اسلامی	۳۲	آشنایی با نحوه انتقال فلسفه به عالم اسلامی و سیر تکامل تفکر فلسفی از آغاز تا دوره معاصر همراه با شناخت فیلسوفان و منابع و مکاتب مهم فلسفه اسلامی
۷	فلسفه اسلامی ۱ و ۲	۱۲۸	آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات، ساختار و مسائل مهم فلسفه اسلامی بر اساس حکمت متعالیه (بدایة الحکمه)
۸	فلسفه اسلامی پیشرفته ^۲ ۱ و ۲ و ۳	۲۵۶	شناخت استدلالی مباحث فلسفه اسلامی از متن نهاییه الحکمه یا متن عربی آموزش فلسفه (تعلیم الفلسفه)
۹	کلام اسلامی ۱ و ۲ و ۳	۹۶	شناخت استدلالی مسائل مهم کلامی با توجه به منابع و متون اصلی کلام اسلامی و ایجاد توان لازم برای پاسخ به مسائل و شبهات اصلی آن

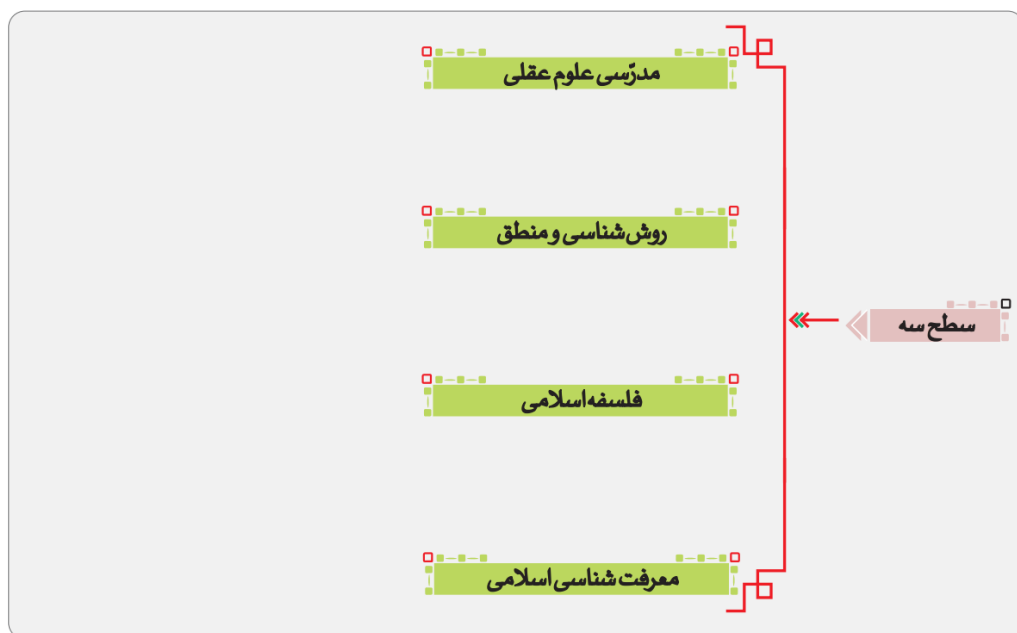
۱. الحاقی مصوبه ۸۵۰

۲. اصلاحی مصوبه ۸۵۰ و سپس مصوبه ۱۰۱۱.

۱۰	مسائل جدید کلامی	۳۲	شناخت مهم‌ترین مسائل جدید کلامی، مانند معرفت و تجربه دینی، تکثرگرایی، علم و دین و قلمرو دین
۱۱	تاریخ فلسفه جدید غرب ^۱	۳۲	آشنایی با سیر تفکرات فلسفی تأثیرگذار در مغرب زمین از دکارت تا کنون
۱۲	تحقیق پایانی	۶۴ عملی	ارائه پژوهش در یکی از موضوعات فلسفه اسلامی در حد تتبع، جمع‌آوری و جمع‌بندی اقوال
جمع		۸۱۶	

سطح سه

...

فلسفه اسلامی

شناسنامه رشته

کد رشته: ۳۱۶۱۱۰۰

عنوان رشته: فلسفه اسلامی

عنوان گرایش: -

آخرین مرجع مصوب کننده: شورای عالی

تاریخ تصویب: فروردین ماه ۱۳۹۵

شماره جلسه: ۳۰ (کمیته رشته‌ها) - مصوبه ۱۰۱۲ شورای عالی

عناوین و مشخصات کلی دروس:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	دروس عمومی	۶۲۴
۲	دروس تخصصی	۱۱۸۴
جمع ساعات		۱۸۰۸

کلیات و برنامه درسی رشته

عنوان رشته

ماده ۱: عنوان رشته سطح سه فلسفه اسلامی است.

تعریف

ماده ۲: سطح سه فلسفه اسلامی، دومین مقطع از این رشته است که در آن، طلاب، مبانی و مسائل و روش‌های فلسفه اسلامی را می‌آموزند و توانایی پاسخگویی به نیازهای مربوطه و توان تحقیق، در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و تدریس آن را پیدا می‌کنند و در پایان، موفق به دریافت دانشنامه این رشته می‌شوند.

اهداف

ماده ۳: اهداف رشته عبارتند از:

- (۱) شناخت استدلالی مبانی و مسائل فلسفه اسلامی؛
- (۲) شناخت مکاتب مهم فلسفی جهان اسلام (مشاء، اشراق و حکمت متعالیه)؛
- (۳) دفاع عقلانی از دین و تقویت توان پاسخگویی به پرسش‌ها و شبهات؛
- (۴) افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی، و زمینه‌سازی جهت تألیف و ترجمه، در زمینه فلسفه اسلامی؛
- (۵) شناخت منابع فلسفه اسلامی و ایجاد توان فهم آن؛
- (۶) آشنایی با مکاتب مهم فلسفی غرب و نقد دیدگاه‌های انحرافی؛
- (۷) آشنایی با عرفان نظری اسلامی؛
- (۸) زمینه‌سازی برای تربیت استاد فلسفه اسلامی برای سطوح پایین‌تر؛
- (۹) تربیت طلاب مستعد، جهت ورود به سطح چهار؛
- (۱۰) ایجاد توان تتبع و تحقیق در زمینه فقه و اصول و استفاده از منابع فقهی و اصولی.

سیاست‌ها

ماده ۴: سیاست‌های اجرایی رشته عبارتند از:

- ۱) اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
- ۲) اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی؛
- ۳) اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی و دفاع از عقاید شیعه امامیه؛
- ۴) توجه خاص به تأثیرپذیری فلسفه اسلامی از قرآن و سنت پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام؛
- ۵) تأکید بر آموزش پژوهش‌گرا؛
- ۶) تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی، با اهتمام به سنت‌های حسنة حوزوی؛
- ۷) تأکید بر روزآمدی و پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
- ۸) تأکید بر استفاده از منابع مهم فلسفه اسلامی و متون آموزشی واجد شرائط لازم؛
- ۹) تأکید بر شناسایی و تشویق استعدادهاي برتر در زمینه تحقیق و تدریس؛
- ۱۰) تکیه بر آموزش موضوعات و مسائل اصلي رشته؛
- ۱۱) اهتمام به تقویت مبانی نظام مقدس اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
- ۱۲) اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

ضرورت‌ها

ماده ۵: ضرورت‌های رشته عبارتند از:

- ۱) اهمیت فوق‌العاده تبیین عقلی معارف دینی و پرورش قدرت تعقل و تفکر در قرآن و منابع اسلامی؛
- ۲) مأموریت حوزه‌های علمیه در تبیین عقلی و دفاع عقلانی از معارف عقیدتی قرآن و مکتب اهل بیت علیهم السلام و مقابله با اندیشه‌های انحرافی و شبهات؛
- ۳) نیاز امت و نظام اسلامی به تبیین عقلی و خردپذیر معارف دینی و دفاع از آن در مقابله با تهاجم‌های فکری؛
- ۴) وابستگی فراگیری دانش‌های عقلانی حوزه بر فلسفه اسلامی؛

نظام آموزشی رشته

ماده ۶: نظام آموزشی رشته عبارت است از:

نظام آموزشی این رشته، نیمسال - درسی^۱، ناپیوسته و حضوری است. طول دوره بدون احتساب پایان نامه، حداقل شش و حداکثر هشت نیمسال می باشد.

شرایط پذیرش

ماده ۷: شرایط پذیرش عبارت است از:

- ۱) احراز صلاحیت های اخلاقی و عمومی بر اساس آیین نامه های مصوب؛
 - ۲) دارا بودن مدرک علمی سطح دو؛
 - ۳) قبولی در آزمون ورودی^۲ و مصاحبه علمی.
- تبصره:** طلاب فارغ التحصیل سطح دو رشته فلسفه، در اولویت پذیرش قرار دارند.

۱. در این نظام هر درس به صورت مستقل ارزیابی می شود و قبولی یا رد، در یک درس تاثیری در قبولی یا رد در دروس دیگر ندارد.

۲. برخی از کتاب های مهم فلسفی ای که در سطح ۲ گرایش فلسفه خوانده می شود مانند نهایه الحکمه از منابع آزمون ورودی است.

مشخصات کلی برنامه درسی

ماده ۸: عناوین و مشخصات کلی دروس عبارت است از:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	دروس عمومی	۶۲۴
۲	دروس تخصصی	۱۱۸۴
جمع ساعات		۱۸۰۸

مشخصات تفصیلی برنامه درسی

ماده ۹: عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

الف) دروس پیش‌نیاز^۱

ردیف	عنوان	ساعت	اهداف
۱	تاریخ فلسفه اسلامی	۳۲	آشنایی با نحوه انتقال فلسفه به عالم اسلام و سیر تکامل تفکر فلسفی از آغاز تا دوره معاصر همراه با شناخت فیلسوفان و منابع و مکاتب مهم فلسفه اسلامی
۲	مسائل جدید کلامی (۱)	۳۲	شناخت مهمترین مسائل جدید کلامی مانند معرفت و تجربه دینی، تکثرگرایی، علم و دین، و قلمرو دین
۳	معارف قرآن (خداشناسی)	۳۲	شناخت معارف قرآن در بخش «خداشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۴	معارف قرآن (راه و راهنماشناسی)	۱۶	شناخت معارف قرآن در بخش «راه و راهنماشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۵	معارف قرآن (انسان‌شناسی)	۱۶	شناخت معارف قرآن در بخش «انسان‌شناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی

۱. طالبی که هر یک از دروس پیش‌نیاز را در مراکز معتبر گذرانده باشند، در صورت مطابقت هشتاد درصدی سرفصل‌ها، از گذراندن همان درس معاف هستند.

اهداف	ساعت	عنوان	ردیف
شناخت مباحث مهم و کاربردی منطق قدیم، مانند: برهان و مغالطه	۳۲	منطق قدیم	۶
آشنایی با روش‌های عمومی پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع	۳۲+۱۶ نظری عملی	روش تحقیق	۷
ایجاد توان درک مطلب و ترجمه متون ساده انگلیسی	۳۲+۱۶ نظری عملی	زبان عمومی	۸
	۲۵۶	جمع ساعات	

ب) دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت	هدف
۱	فقه	۱۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (از القول فی ماهیه العیب تا آخر مکاسب)
۲	اصول	۳۲۰	شناخت استدلالی مباحث مهم اصولی طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (جلد اول کفایه الاصول از ابتدای المقصد الثانی فی النواهی تا پایان جلد دوم)
۳	عربی معاصر	۱۶+۳۲ نظری عملی	ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در زمینه فلسفه اسلامی
۴	روش تحقیق پیشرفته	۱۶+۳۲ نظری عملی	تقویت توان تحقیق و پژوهش در مسائل فلسفه اسلامی از طریق آموزش روش‌های تحقیق عقلی و کیفیت بهره‌برداری از ابزار و منابع
۵	روش تدریس	۱۶+۳۲ نظری عملی	ایجاد توان مهارت تدریس با آموزش روش‌ها و فنون کلاس‌داری و ارزشیابی
جمع ساعات		۶۲۴	

ج) دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	شواهد الربوبیه ۱	۶۴	شناخت تفصیلی و استدلالی حکمت صدرایی در مباحث وجود، وجود ذهنی، واجب و صفاتش و امور عامه، همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (از مشهد اول تا آخر شاهد چهارم از همان مشهد)
۲	شواهد الربوبیه ۲	۶۴	شناخت تفصیلی و استدلالی حکمت صدرایی در مباحث احوال ماهیت، صنع و ابداع، مثل افلاطونی، و مقدمات معاد، همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (از شاهد پنجم مشهد اول تا آخر شاهد اول مشهد سوم)
۳	شواهد الربوبیه ۳	۶۴	شناخت تفصیلی و استدلالی حکمت صدرایی در مباحث تجرد، حشر جسمانی، احوال آخرت، عوالم سه‌گانه دنیا، دار حساب و جزاء و دار قرار، همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (از شاهد سوم مشهد تا اول مشهد پنجم)
۴	شواهد الربوبیه ۴	۳۲	شناخت تفصیلی و استدلالی حکمت صدرایی در مباحث نبوت و ولایت، همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (مشهد پنجم)
۵	شرح اشارات ۱	۳۲	شناخت استدلالی آراء فلسفی بوعلی سینا در مباحث تجوهر اجسام، ابطال جزء لا یتجزی، جهات و اجسام آنها (طبیعیات) همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (نمط اول و دوم)
۶	شرح اشارات ۲	۶۴	شناخت استدلالی آراء فلسفی بوعلی سینا در مباحث وجود و علل آن، ابطال انحصار وجود در محسوس، صنع و ابداع و معیار نیازمندی معلول

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
			به علت، همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (نمط ۴ و ۵)
۷	شرح اشارات ۳	۶۴	شناخت استدلالی آراء فلسفی بوعلی سینا در مباحث تجرید، بقاء نفس بعد از موت، مقامات العارفین (قصه رمزی سلمان و ابسال) همراه با تقویت توان بهره‌گیری از متن (نمط ۷ و ۹)
۸	حکمت الاشراق	۳۲	تقویت توان بهره‌گیری از متن حکمت الاشراق ضمن شناخت دیدگاه‌های شیخ اشراق
۹	مبانی حکمت متعالیه	۳۲	شناخت کلی و نظام‌مند مبانی، اصول، قواعد و مسائل خاص حکمت متعالیه
۱۰	معرفی حکمت اشراق	۳۲	شناخت مبانی، اصول، قواعد و مسائل خاص حکمت اشراق
۱۱	معرفی حکمت مشاء	۳۲	شناخت مبانی، اصول، قواعد و مسائل خاص فلسفه مشاء
۱۲	علم النفس	۳۲	تبیین عقلی مسائل علم النفس فلسفی از قبیل: انواع نفس، وحدت یا کثرت نفس، قوای نفس، رابطه نفس و بدن، وحدت یا کثرت نوعی نفوس، تجرد نفس، حرکت جوهری نفس، حدوث یا قدم نفس، امکان یا استحالة تناسخ، جاودانگی نفس، سعادت نفس
۱۳	معرفت‌شناسی	۳۲	بررسی و نقد دیدگاه‌ها و مکاتب معرفت‌شناسی و اثبات ارزش شناخت و اعتبار سنجی راه‌ها و ابزار شناخت، ضمن پاسخ به شبهات مطرح
۱۴	معرفت‌شناسی دینی	۳۲	تبیین عقلی مسائل معرفت‌شناسی دینی از قبیل: نگاه برون دینی به معرفت کافی و لازم در دین از طریق بررسی امکان دستیابی به معرفت یقینی در دین، معرفت لازم در دین، معرفت بخشی گزاره های دینی و معیار صدق آن، نگاه درون دینی به

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
دین از طریق بررسی اعتبار معرفت ظنی در گزاره‌های دینی، اعتبار معرفت تقلیدی در حوزه عقاید و پیامدهای تبیین درون دینی معرفت لازم و کافی			
آشنایی با مبانی، قواعد، روش و مسائل اساسی عرفان نظری از دیدگاه اسلام، مانند: توحید عرفانی و انسان کامل	۳۲	عرفان نظری	۱۵
شناخت حقیقت مفاهیم اخلاقی، مبانی و معیارهای صدق گزاره‌های اخلاقی و نقد و بررسی نظریات و مکاتب مهم	۳۲	فلسفه اخلاق	۱۶
تحلیل و بررسی عقلانی تاریخ، ماهیت، مبانی، روش‌ها، شیوه‌ها، ابزارها، لوازم و نتایج علوم تجربی، ضمن بررسی و نقد مکاتب و آراء مهم مانند «پوزیتیویسم»، «تأییدپذیری»، «ابطال‌پذیری»، «بر ضد روش» و «ساختار انقلاب‌های علمی»	۳۲	فلسفه علم	۱۷
بررسی مباحث اصلی فلسفه دین و مسائل مهم جدید کلامی مانند: هرمنوتیک، زبان دین، حقیقت وحی، حقیقت معجزه و مسئله شر	۳۲	مباحث جدید کلامی	۱۸
شناخت جایگاه و ارزش عقل و تفکر عقلی و نقش آن در معرفت بشری و تبیین محدودیت‌ها و راه‌های شکوفایی آن بر اساس آیات و روایات	۳۲	تفکر عقلی در قلمرو آیات و روایات	۱۹
شناخت مسائل و قواعد منطق جمله‌ها (گزاره‌ها) و محمول‌ها با تأکید بر مباحث دارای کاربرد در مسائل فلسفی	۱۶+۳۲ نظری عملی	منطق جدید	۲۰
تحلیل و نقد مکاتب و آراء مهم فلسفی مطرح شده در یونان، روم و قرون وسطای متقدم	۳۲	فلسفه غرب با رویکرد انتقادی ۱	۲۱

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
تحلیل و نقد مکاتب و آراء مهم فلسفی مطرح شده در قرون وسطی متاخر، رسانس و دوره جدید مانند: عقل گرایی	۳۲	فلسفه غرب با رویکرد انتقادی ۲	۲۲
تحلیل و نقد مکاتب و آراء مهم فلسفی مانند: حس گرایی، اندیشه انتقادی کانت و پوزیتیویسم	۳۲	فلسفه غرب با رویکرد انتقادی ۳	۲۳
تحلیل و نقد مکاتب و آراء مهم فلسفی معاصر مانند فلسفه تحلیلی پراگماتیسم، اگزیستانسیالیسم، پدیدارگرایی، نئومارکسیسم، فلسفه پویشی، پست مدرنیسم	۳۲	فلسفه غرب با رویکرد انتقادی ۴	۲۴
ایجاد توان فهم متون انگلیسی در زمینه فلسفه اسلامی	۱۶+۳۲ نظری عملی	زبان انگلیسی تخصصی	۲۵
ارائه یک پژوهش جامع در یکی از موضوعات فلسفه اسلامی، همراه با تتبع، تحلیل، بررسی و نقد	۹۶+۹۶ عملی	پایان نامه	۲۶
	۱۱۸۴	جمع ساعات	

مدرسی علوم عقلی

شناسنامه رشته

کد رشته: ۳۱۶۱۲۰۰

عنوان رشته: مدرسی علوم عقلی

عنوان گرایش: -

آخرین مرجع مصوب کننده: شورای عالی

تاریخ تصویب: شهریور ماه ۱۳۹۲

شماره جلسه: ۸۱ (دره ششم) - مصوبه ۹۲۲ شورای عالی

عناوین و مشخصات کلی دروس:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	دروس عمومی	۶۲۴
۲	دروس تخصصی	۱۱۶۸
جمع ساعات		۱۷۹۲

کلیات و برنامه درسی رشته

عنوان رشته

ماده ۱: عنوان رشته سطح سه مدرسی علوم عقلی است.

تعریف

ماده ۲: سطح سه مدرسی علوم عقلی، یکی از رشته‌های تربیت مدرس حوزه علمیه است، که در آن طلاب، ضمن فراگیری مبانی علمی، مهارت‌ها و روش‌های پیشرفته تدریس علوم عقلی، توانایی تدریس و تحقیق در زمینه موضوعات مرتبط با رشته فوق را پیدا می‌کنند و در پایان، موفق به دریافت دانشنامه سطح سه مدرسی علوم عقلی و مجوز تدریس آن می‌شوند.

اهداف

ماده ۳: اهداف رشته عبارتند از:

- ۱) شناخت مبانی علمی تدریس و مهارت‌های آن؛
- ۲) ارتقاء توان انتقال و تفهیم علوم عقلی بر اساس استانداردهای علمی؛
- ۳) تأمین استاد جهت تدریس در سطح يك و دو؛
- ۴) شناخت منابع، متون و آشنایی با تاریخ و ادوار علوم عقلی؛
- ۵) تقویت توان پاسخگویی به پرسش‌های مرتبط با علوم عقلی؛
- ۶) تربیت طلاب مستعد جهت شرکت در سطوح بالاتر؛
- ۷) شناخت استدلالی و عمیق مسائل فقهی و اصولی، و آشنایی با روش‌های استنباط فقهی؛
- ۸) ایجاد توان تتبع و تحقیق در زمینه فقه و اصول؛
- ۹) ایجاد توان استفاده از منابع فقهی و اصولی.

سیاست‌ها

ماده ۴: سیاست‌های اجرایی رشته عبارتند از:

- (۱) اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
- (۲) اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی و مهارتی؛
- (۳) تقویت تعبد و تعهد دینی و دفاع از عقائد شیعة امامیه؛
- (۴) اهتمام به تقویت مبانی نظام اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
- (۵) تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد تدریس و ارزشیابی و استفاده از ابزار کمک آموزشی ضمن اهتمام به سنت‌های حوزوی؛
- (۶) تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، مهارتی و توجه به نیازها و مقتضیات روز؛
- (۷) تأکید بر توانمندسازی طلاب در ارائه تدریس مبتنی بر اصول علمی؛
- (۸) اهتمام به هماهنگی برنامه‌های تربیت مدرس با برنامه‌های جاری آموزشی در سطوح مختلف حوزه؛
- (۹) تأکید بر آموزش پژوهش‌محور؛
- (۱۰) تأکید بر استفاده از منابع مهم و استاندارد آموزشی؛
- (۱۱) تأکید بر شناسایی طلاب مستعد؛
- (۱۲) اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر آن در کنار دروس تخصصی.

ضرورت‌ها

ماده ۵: ضرورت‌های رشته عبارتند از:

- ۱) تأکید آموزه‌های دینی بر تعقل و تفکر و استفاده از اساتید متخصص، متخلق و توانمند؛
- ۲) رسالت حوزه‌های علمیه در تربیت و تأمین اساتید توانمند، متخلق و اندیشمند؛
- ۳) نیاز طلاب و مدارس علمیه کشور به اساتید متخصص، متخلق و آشنا با مبانی علمی و مهارت‌های تدریس

تبصره: برای اجرای دوره تربیت مدرس دو طرح وجود دارد:

- ۱) آموزش مهارت‌های تدریس به فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی در دوره‌های کوتاه‌مدت؛
- ۲) آموزش دانش تخصصی همراه با مهارت‌های تدریس به فارغ‌التحصیلان سطح دو عمومی در دوره‌های بلندمدت.

به دلیل نیاز شدید شهرستان‌ها به اساتید ماهر و کمبود فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی و عدم پذیرش اعزام به شهرستان توسط اکثر آنها، در این برنامه راه دوم انتخاب شده است. لازم است پس از گذشت ده سال از اجرای این برنامه با توجه به شرایط تصمیم‌گیری شود.

نظام آموزشی رشته

ماده ۶: نظام آموزشی رشته عبارت است از:

نظام آموزشی این رشته، نیمسال-درسی^۱، ناپیوسته و حضوری است. طول دوره بدون احتساب پایان‌نامه، حداقل شش و حداکثر هشت نیمسال می‌باشد.

۱. در این نظام هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد، در یک درس تاثیری در قبولی یا رد در دروس دیگر ندارد.

شرایط پذیرش

ماده ۷: شرایط پذیرش عبارت است از:

- (۱) احراز صلاحیت‌های اخلاقی و عمومی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
- (۲) دارا بودن مدرک علمی سطح دو با معدل ۱۶ به بالا؛
- (۳) قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.

مشخصات کلی برنامه درسی

ماده ۸: عناوین و مشخصات کلی دروس عبارت است از:

ردیف	عنوان	ساعت
۱	دروس عمومی	۵۷۶
۲	دروس تخصصی	۱۱۶۸
	جمع کل	۱۷۴۴

مشخصات تفصیلی برنامه درسی

ماده ۹: عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

الف) دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	فقه	۱۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (از القول فی ماهیه العیب تا آخر مکاسب)
۲	اصول	۳۲۰	شناخت استدلالی مباحث مهم اصولی طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (جلد اول کفایه از ابتدای المقصد الثانی فی النواهی تا پایان جلد دوم)
۳	عربی معاصر	۳۲ + ۱۶ نظری عملی	تقویت توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در زمینه‌های مرتبط با رشته

تقویت توان تحقیق و پژوهش در حوزه‌های مرتبط با علوم عقلی، از طریق آموزش روش‌های تحقیق و کیفیت بهره‌برداری از ابزار و منابع	۳۲ + ۱۶ نظری عملی	روش تحقیق پیشرفته	۴
	۵۷۶	جمع	

ب) دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	منطق کاربردی	۴۸	حل فرازهای پیچیده و رفع اشکال از متن کتاب آموزشی به منظور کسب توان تدریس
۲	منطق تکمیلی	۶۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث و نکات تخصصی بخش‌های تصورات، تصدیقات و صناعات خمس منطق، با ارجاع به کتاب‌های منطقی دیگر، مانند منطق منظومه، منطق شفا، جوهرالنضید و بصائر النصیریه
۳	تاریخ علم کلام	۳۲	شناخت آموزه‌ها، روش‌ها و سیر تطور فرقه‌ها و مکاتب مهم کلامی تشیع و تسنن، مانند امامیه، معتزله، اشاعره، اسماعیلیه، زیدیه، همراه با معرفی شخصیت‌ها، آثار و منابع مکتوب و نرم‌افزاری
۴	کلام استدلالی ۱	۶۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث و نکات تخصصی اثبات وجود خدا، اسماء و صفات (به ویژه توحید، عدل، حکمت، قضاء و قدر، جبر و اختیار)، همراه با پاسخ به اهم شبهات آن به منظور کسب توان تدریس با استفاده از کتاب‌های مهم، مانند شرح تجرید و تلخیص الالهیث
۵	کلام استدلالی ۲	۶۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی نبوت و امامت عامه (ضرورت، ویژگی‌ها، وظائف و اختیارات نبی و امام)، نبوت خاصه (حقانیت، جامعیت، خاتمیت و جاودانگی دین اسلام)، امامت خاصه و مهدویت، همراه با پاسخ به اهم شبهات به منظور کسب توان تدریس با استفاده از کتاب‌های مهم، مانند شرح تجرید و تلخیص الالهیات
۶	کلام استدلالی ۳	۳۲	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی معاد، همراه با پاسخ به اهم شبهات آن به منظور کسب توان تدریس با استفاده از کتاب‌های مهم، مانند شرح تجرید و تلخیص الالهیث

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۷	متون کلامی	۳۲	تسلط بر قرائت و فهم صحیح متون اصیل، مهم و اساسی کلام اسلامی، مانند شرح تجرید، شوارق الالهام، تلخیص المحصل، الشافی، شرح المواقف و باب حادی عشر
۸	مسائل جدید کلامی	۳۲	شناخت مهم‌ترین مسائل جدید کلامی، مانند: معرفت و تجربه دینی، تکثرگرایی، علم و دین، قلمرو دین
۹	فرق انحرافی	۴۸	شناخت و بررسی عقاید، آموزه‌ها و تاریخ بهائیت، وهابیت و عرفان‌های کاذب و نوظهور
۱۰	تاریخ فلسفه اسلامی	۳۲	آشنایی با چگونگی پیدایش و سیر تطور فلسفه اسلامی و شناخت مکاتب مهم آن، همراه با معرفی شخصیت‌ها، آثار و منابع مکتوب و نرم‌افزاری
۱۱	فلسفه ۱	۶۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی مباحث وجودشناسی، مواد ثلاث، ماهیت و احکام آن و مقولات عشر، همراه با حل فرازهای پیچیده متن به منظور کسب توان تدریس
۱۲	فلسفه ۲	۶۴	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی علت و معلول، سبق و لحوق، قدم و حدوث، قوه و فعل، علم و عالم و معلوم، همراه با حل فرازهای پیچیده متن به منظور کسب توان تدریس
۱۳	فلسفه ۳	۳۲	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم و نکات تخصصی الهیئت بالمعنی الاخص، همراه با حل فرازهای پیچیده متن به منظور کسب توان تدریس
۱۴	معرفت‌شناسی	۳۲	شناخت مبانی، راه‌ها، ابزار و مسائل معرفت‌شناسی از دیدگاه اسلام، همراه با پاسخ به اهم شبهات
۱۵	فنون و روش تدریس ۱ و ۲	۳۲ + ۶۴	شناخت روش‌ها و فنون تدریس و چگونگی طراحی، اجرا و ارزیابی یک درس، متناسب با گرایش مرتبط به صورت کارگاهی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
		نظری عملی	
۱۶	اخلاق مدرسی	۳۲	شناخت آموزه‌های قرآنی و روایی در زمینه آداب و رفتار مشترک و مختص معلم و متعلم
۱۷	سنجش و ارزشیابی	۸+۱۶ نظری عملی	آشنایی با اصول، قواعد، روش‌ها و مراحل سنجش و اندازه‌گیری یادگیری متعلمان به صورت کارگاهی
۱۸	تکنولوژی آموزشی	۸+۱۶ نظری عملی	آشنایی با روش‌های طراحی و اجرای فرآیند یادگیری عمیق، مؤثر و پایدار با بهره‌گیری از مواد، وسائل و تجهیزات آموزشی به صورت کارگاهی
۱۹	کاروزی تدریس	۳۲+۳۲ عملی	به کار بستن آموخته‌های نظری در باب روش و فنون تدریس توسط دانش‌پژوه از طریق تدریس موضوعات مرتبط با گرایش
۲۰	اصول و فنون مشاوره و راهنمایی	۱۶+۳۲ نظری عملی	آشنایی با دیدگاه‌های مختلف در باب مبانی، اصول، فنون و روش‌های مشاوره و راهنمایی آموزشی
۲۱	روان‌شناسی عمومی	۴۸	شناخت مسائل مربوط به روان انسان و توصیف و تبیین علل رفتارهای او، ضمن آشنایی با مباحثی مانند دستگاه عصبی، انگیزش و هیجان، ادراک حسی، یادگیری، هوش، حافظه، رشد، شخصیت، سازگاری و اختلالات رفتاری
۲۲	پایان‌نامه	۱۹۲ عملی	ارائه پژوهشی جامع در موضوعات مرتبط با رشته، با تأکید بر مهارت‌ها، همراه با نقد، بررسی و تتبع کافی
	جمع	۱۱۶۸	

سطح چهار

...

حکمت متعالیه با گرایش الهیات بالمعنی الاخص

شناسنامه رشته

کد رشته: ۴۱۶۱۲۱۱

عنوان رشته: حکمت متعالیه

عنوان گرایش: الهیات بالمعنی الاخص

آخرین مرجع مصوب کننده: کمیسیون مراکز تخصصی

تاریخ تصویب: شهریور ماه ۱۳۹۵

شماره جلسه: ۱۲ - مصوبه ۱۰۱۸

عناوین و مشخصات کلی دروس:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	خارج اصول (دو سال)	۲۲۰
۲	خارج فقه (دو سال)	۲۲۰
۳	بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی	۹۶
۴	تحقیق فقهی و اصولی ۱ و ۲	۶۴
	دروس پیش نیاز	۲۵۶
۵	دروس تخصصی مشترک	۳۸۴
۶	دروس تخصصی اختصاصی گرایش ها	۱۹۲
۷	رساله علمی (پایان نامه)	۲۸۸
	جمع ساعات	۱۷۲۰

کلیات و برنامه درسی رشته

عنوان رشته

ماده ۱: عنوان رشته حکمت متعالیه با گرایش «الهیات بالمعنی الاخص» در مقطع سطح چهار است.

تعریف

ماده ۲: سطح چهار آموزشی- پژوهشی حکمت متعالیه، سومین مقطع از تحصیلات حوزوی در رشته فلسفه است، که طلاب پس از گذراندن این دوره با محوریت اسفار اربعه، توان تدریس، تحقیق، نقد، ارائه نظریه و پاسخ به نیازهای علمی و تخصصی پیرامون حکمت متعالیه با یکی از گرایش‌های فوق را کسب کرده و پس از دفاع از رساله، دانشنامه سطح چهار حکمت متعالیه با گرایش مربوطه را دریافت می‌کنند.

اهداف

ماده ۳: اهداف رشته عبارتند از:

- ۱) تسلط بر مبانی، آراء و مسائل حکمت متعالیه؛
- ۲) تقویت توان پژوهش در حد تحلیل، نقد و ارائه نظریه در مباحث حکمت متعالیه؛
- ۳) ارتقاء توان پاسخگویی به نیازهای علمی تخصصی در مباحث حکمت متعالیه؛
- ۴) تأمین پژوهشگر مورد نیاز و زمینه‌سازی جهت تولید علم و توسعه دانش در زمینه حکمت متعالیه؛
- ۵) تأمین استاد مورد نیاز برای تدریس تخصصی در موضوعات و مسائل فلسفه اسلامی و حکمت متعالیه.

ضرورت‌ها

ماده ۴: ضرورت‌های رشته عبارتند از:

- (۱) جایگاه ویژه مبانی حکمت متعالیه در فهم آیات و روایات معرفتی؛
- (۲) رسالت حوزه‌های علمیه در حفظ و تقویت فلسفه اسلامی بویژه حکمت متعالیه؛
- (۳) ضرورت پاسخگویی به شبهات گوناگون اعتقادی و مقابله با فلسفه‌های وارداتی.

سیاست‌ها

ماده ۵: سیاست‌های اجرایی رشته عبارتند از:

- (۱) اهتمام به ارتقاء فضائل و ملکات اخلاقی و معنوی طلاب؛
- (۲) اهتمام به بهره‌گیری از سنت‌های کارآمد حوزوی، فناوری‌ها و روش‌های نوین و مؤثر در آموزش و پژوهش؛
- (۳) اهتمام به رویکرد نقادانه و نظریه‌پردازانه، با طرح دیدگاه‌های چالشی مرتبط با حکمت متعالیه؛
- (۴) اهتمام به تأمین نیازهای علمی حوزه علمیه و جامعه اسلامی در زمینه فلسفه اسلامی؛
- (۵) تأکید بر بهره‌گیری از زبان تخصصی رشته در فعالیتهای آموزشی و پژوهشی؛
- (۶) اهتمام به اتقان محتوای مباحث با روش اجتهادی و پرهیز از سطحی‌نگری.

نظام آموزشی رشته

ماده ۶: نظام آموزشی سطح چهار، نیم‌سال، درسی و حضوری است. طول دوره با احتساب

پایان‌نامه حداقل ۱۰ و حداکثر ۱۲ نیم‌سال خواهد بود.

شرایط پذیرش

ماده ۷: شرایط پذیرش عبارت است از:

- (۱) احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
- (۲) دارا بودن مدرک علمی سطح سه رشته فلسفه اسلامی؛
- تبصره:** پذیرش طلاب دارای مدرک علمی سطح سه عمومی یا سایر رشته‌ها، که نهاده الحکمه، نمط‌های ۳، ۴ و ۵ اشارات و شواهد الربوبیه یا در حد آن را خوانده باشند، مشروط به گذراندن دروس پیش‌نیاز، مجاز است.
- (۳) قبولی در آزمون ورودی از دروس تخصصی و زبان تخصصی و مصاحبه علمی؛
- (۴) احراز توانایی‌های لازم در مهارت‌های خواندن، درک مطلب و نگارش به زبان عربی از طریق برگزاری آزمون و یا ارائه مدرک معتبر.

مشخصات کلی برنامه درسی

ماده ۸: عناوین و مشخصات کلی دروس عبارت است از:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	خارج اصول (دو سال)	۲۲۰
۲	خارج فقه (دو سال)	۲۲۰
۳	بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی	۹۶
۴	تحقیق فقهی و اصولی ۱ و ۲	۶۴
	دروس پیش‌نیاز	۲۵۶
۵	دروس تخصصی مشترک	۳۸۴
۶	دروس تخصصی اختصاصی گرایش‌ها	۱۹۲
۷	رساله علمی (پایان‌نامه)	۲۸۸
	جمع ساعات	۱۷۲۰

نکات:

- (۱) طلاب موظفند در طول دوره آموزشی، در يك درس خارج شرکت کنند. با توجه به متوسط دوره تحصیل (۴ سال)، دو سال آن به علم اصول و دو سال دیگر به علم فقه اختصاص می‌یابد.
تبصره: چنانچه دوره آموزشی سطح چهار برای طلبه‌ای بیش از چهار سال به طول انجامد، وی موظف است در این مدت نیز در يك درس خارج شرکت نماید.
- (۲) مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی حوزه‌ای موظفند با تعیین استاد راهنما و ارزشیابی جزوات درس خارج طلاب (تقریر درس استاد + تحقیقات و اظهار نظرهای طلبه) بر کیفیت تحصیل در درس خارج نظارت نمایند.
- (۳) طلاب موظفند در دو سال اول درس خارج، تحت نظر استاد راهنما، سالی يك تحقیق فقهی یا اصولی تدوین و برای ارزیابی به واحد آموزشی تحویل نمایند.
- (۴) درس خارج اصول به مباحثی اختصاص می‌یابد که در استنباط مسائل فلسفی از متون آیات و روایات کاربرد بیشتری داشته باشد.
- (۵) درس بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی در سال‌های آخر تحصیلی ارائه می‌شود و به بررسی آیات و روایات مرتبط با موضوعات و مسائل فلسفی به صورت اجتهادی و فقیهانه می‌پردازد.

مشخصات تفصیلی برنامه درسی

ماده ۹: عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

الف) دروس پیش‌نیاز^۱

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	معرفی حکمت اشراق	۳۲	شناخت مبانی، اصول، قواعد و مسائل خاص حکمت اشراق
۲	علم‌النفس	۳۲	تبیین عقلی مسائل علم النفس فلسفی از قبیل: انواع نفس، وحدت یا کثرت نفس، قوای نفس، رابطه نفس و بدن، وحدت یا کثرت نوعی نفوس، تجرد نفس، حرکت جوهری نفس، حدوث یا قدم نفس، امکان یا استحالة تناسخ، جاودانگی نفس، سعادت نفس
۳	معرفت‌شناسی	۳۲	بررسی و نقد دیدگاه‌ها و مکاتب معرفت‌شناسی و اثبات ارزش شناخت و اعتبارسنجی راه‌ها و ابزار شناخت، ضمن پاسخ به شبهات مطرح
۴	عرفان نظری	۳۲	آشنایی با مبانی، قواعد، روش و مسائل اساسی عرفان نظری از دیدگاه اسلام مانند: توحید عرفانی و انسان کامل
۵	فلسفه اخلاق	۳۲	شناخت حقیقت مفاهیم اخلاقی، مبانی و معیارهای صدق گزاره‌های اخلاقی و نقد و بررسی نظریات و مکاتب مهم
۶	فلسفه علم	۳۲	تحلیل و بررسی عقلانی تاریخ، ماهیت، مبانی، روش‌ها، شیوه‌ها، ابزارها، لوازم و نتایج علوم تجربی، ضمن بررسی و نقد مکاتب و آراء مهم

۱. طالبی که هر یک از دروس پیش‌نیاز را در مراکز معتبر گذرانده باشند، در صورت مطابقت هشتاد درصدی سرفصل‌ها، از گذراندن همان درس معاف هستند.

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
مانند: «پوزیتویسم»، «تأییدپذیری»، «ابطال‌پذیری»، «بر ضد روش» و «ساختار انقلاب‌های علمی»			
بررسی مباحث اصلی فلسفه دین و مسائل مهم جدید کلامی مانند: هرمنوتیک، زبان دین، حقیقت وحی، حقیقت معجزه و مسأله شر	۳۲	مباحث جدید کلامی	۷
	۲۲۴	جمع ساعات	

ب) دروس عمومی

ساعت	عنوان درس	ردیف
۲۲۰	خارج اصول (دو سال)	۱
۲۲۰	خارج فقه (دو سال)	۲
۹۶	بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی	۳
۶۴	تحقیق فقهی و اصولی ۱ و ۲	۴
۲۵۶	دروس پیش‌نیاز	
۳۸۴	دروس تخصصی مشترک	۵
۱۹۲	دروس تخصصی اختصاصی گرایش‌ها	۶
۲۸۸	رساله علمی (پایان‌نامه)	۷
۱۷۲۰	جمع ساعات	

ج) دروس تخصصی مشترک رشته «حکمت متعالیه»

ردیف	عنوان درس	ساعت	هدف
۱	روش‌شناسی حکمت متعالیه و کارکرد آن	۳۲	شناخت و تبیین روش‌های عقلی، شهودی، نقلی و تأویل و بیان نقش آنها در حکمت متعالیه و تبیین روش صدرا در بهره‌گیری از آیات و روایات و بیان کارکرد حکمت متعالیه در فهم متون دینی
۲	وجود و ماهیت	۳۲	بررسی استدلالی مباحث وجود و ماهیت با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه
۳	وحدت و کثرت وجود	۳۲	بررسی استدلالی مباحث وحدت و کثرت وجود با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: تشکیک وجود (وحدت در عین کثرت و کثرت در عین وحدت)، انحاء وجود برای ماهیت واحد، حمل حقیقه و رقیقه و قاعدة بسیط الحقیقه کل الاشياء
۴	هستی‌شناسی ادراک	۴۸	بررسی استدلالی مباحث هستی‌شناسی ادراک با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: حقیقت علم، نحوه وجود، اقسام، مراتب و انواع علم و ادراک، نحوه وجود کلیات در ذهن، اتحاد علم و عالم و معلوم، هستی‌شناسی وجود ذهنی، معرفت حقیقی از حیث انطباق، اقسام و انواع معرفت
۵	علیت	۴۸	بررسی استدلالی مباحث علّیت با رویکرد تطبیقی با فلسفه غرب و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: حقیقت رابطه علّیت و احکام علت و معلول (ضرورت، عمومیت، تلازم و سنخیت)
۶	ثابت و متغیر	۳۲	بررسی استدلالی آراء در مباحث ثابت و متغیر با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: ماده و صورت، مادی و مجرد، تغیر و حرکت، حرکت جوهری و ربط ثابت و متغیر
۷	حدوث و قدم	۳۲	بررسی استدلالی آراء در مباحث حدوث و قدم با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: حقیقت سبق و لاحق، اقسام حدوث و قدم، ربط حادث و قدیم، حدوث عالم و لوازم و نتایج آن

ردیف	عنوان درس	ساعت	هدف
۸	خداشناسی در حکمت متعالیه	۳۲	بررسی استدلالی آراء در مباحث خداشناسی با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: برهان صدیقین، مسأله شر، توحید، قضا و قدر
۹	نفس شناسی در حکمت متعالیه	۳۲	بررسی استدلالی مباحث تجرد نفس، حدوث و قدم نفس، وحدت و کثرت نفوس، قوای نفس، حرکت جوهری نفس و ارتباط نفس و بدن از دیدگاه حکمت متعالیه با توجه به آیات و روایات
۱۰	نبوت در حکمت متعالیه	۳۲	شناخت حقیقت وحی و نبوت و ضرورت ولایت و خلافت در حکمت متعالیه و تحقیق حق در مسأله و نقد دیدگاه‌های رقیب
۱۱	معادشناسی در حکمت متعالیه	۳۲	بررسی استدلالی مباحث معاد از جمله: مرگ، تناسخ، معاد جسمانی و روحانی و انواع ابدان از دیدگاه حکمت متعالیه با توجه به آیات و روایات
جمع ساعات		۳۸۴	

د) دروس اختصاصی گرایش «الهیات بالمعنی الاخص»

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	مفهوم و برهان‌پذیری خدا	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: مفهوم یا نامفهوم بودن خدا، نامحدود بودن خدا و محدودیت قوای ادراکی انسان، کیفیت انتزاع مفهوم از خدا، مفهوم فلسفی خدا و تطبیق آن با کتاب و سنت، و امکان یا امتناع اثبات وجود خدا
۲	راه‌های شناخت و اثبات وجود خدا	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: روش‌های علم به خداوند، براهین وجود محور و مخلوق محور، و راه فطرت
۳	توحید	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: نسبت صفات با ذات الهی، توحید ذاتی (مقایسه آن با تشکیک وجود)، صفاتی و افعالی از دیدگاه متكلمان عرفا و حکمت متعالیه
۴	صفات خدا ۱	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: ملاک ذاتیت صفات، علم پیشین، علم به معلومات و نسبت علم الهی با اختیار انسان از دیدگاه مشاء، اشراق، عرفان، معتزله و صدرالمألهین
۵	صفات خدا ۲	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در معنائشناسی و هستی‌شناسی اوصافی مانند: قدرت، حیات، اراده، عدالت، حکمت، عنایت و بررسی تطبیقی با کتاب و سنت
۶	فعل خداوند	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در معنا، منشاء، هدفداری، ویژگی‌ها، عمومیت و مراتب فعل خداوند (ما سوی الله) و بررسی حدوث و قدم عالم، سریان عشق و محبت در نظام معالیل و چگونگی ربط شرور با خیر مطلق
جمع ساعات		۱۹۲	

حکمت متعالیه با گرایش هستی‌شناسی

شناسنامه رشته

کد رشته: ۴۱۶۱۲۱۲

عنوان رشته: حکمت متعالیه

عنوان گرایش: هستی‌شناسی

آخرین مرجع مصوب‌کننده: کمیسیون مراکز تخصصی

تاریخ تصویب: شهریور ماه ۱۳۹۵

شماره جلسه: ۱۲ - مصوبه ۱۰۱۸

عناوین و مشخصات کلی دروس:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	خارج اصول (دو سال)	۲۲۰
۲	خارج فقه (دو سال)	۲۲۰
۳	بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی	۹۶
۴	تحقیق فقهی و اصولی ۱ و ۲	۶۴
	دروس پیش‌نیاز	۲۵۶
۵	دروس تخصصی مشترک	۳۸۴
۶	دروس تخصصی اختصاصی گرایش‌ها	۱۹۲
۷	رساله علمی (پایان‌نامه)	۲۸۸
	جمع ساعات	۱۷۲۰

کلیات و برنامه درسی رشته

عنوان رشته

ماده ۱: عنوان رشته حکمت متعالیه با گرایش «هستی‌شناسی» در مقطع سطح چهار است.

تعریف

ماده ۲: سطح چهار آموزشی- پژوهشی حکمت متعالیه، سومین مقطع از تحصیلات حوزوی در رشته فلسفه است، که طلاب پس از گذراندن این دوره با محوریت اسفار اربعه، توان تدریس، تحقیق، نقد، ارائه نظریه و پاسخ به نیازهای علمی و تخصصی پیرامون حکمت متعالیه با یکی از گرایش‌های فوق را کسب کرده و پس از دفاع از رساله، دانشنامه سطح چهار حکمت متعالیه با گرایش مربوطه را دریافت می‌کنند.

اهداف

ماده ۳: اهداف رشته عبارتند از:

- ۱) تسلط بر مبانی، آراء و مسائل حکمت متعالیه؛
- ۲) تقویت توان پژوهش در حد تحلیل، نقد و ارائه نظریه در مباحث حکمت متعالیه؛
- ۳) ارتقاء توان پاسخگویی به نیازهای علمی تخصصی در مباحث حکمت متعالیه؛
- ۴) تأمین پژوهشگر مورد نیاز و زمینه‌سازی جهت تولید علم و توسعه دانش در زمینه حکمت متعالیه؛
- ۵) تأمین استاد مورد نیاز برای تدریس تخصصی در موضوعات و مسائل فلسفه اسلامی و حکمت متعالیه.

ضرورت‌ها

ماده ۴: ضرورت‌های رشته عبارتند از:

- (۱) جایگاه ویژه مبانی حکمت متعالیه در فهم آیات و روایات معرفتی؛
- (۲) رسالت حوزه‌های علمیه در حفظ و تقویت فلسفه اسلامی بویژه حکمت متعالیه؛
- (۳) ضرورت پاسخگویی به شبهات گوناگون اعتقادی و مقابله با فلسفه‌های وارداتی.

سیاست‌ها

ماده ۵: سیاست‌های اجرایی رشته عبارتند از:

- (۱) اهتمام به ارتقاء فضائل و ملکات اخلاقی و معنوی طلاب؛
- (۲) اهتمام به بهره‌گیری از سنت‌های کارآمد حوزوی، فناوری‌ها و روش‌های نوین و مؤثر در آموزش و پژوهش؛
- (۳) اهتمام به رویکرد نقادانه و نظریه‌پردازانه، با طرح دیدگاه‌های چالشی مرتبط با حکمت متعالیه؛
- (۴) اهتمام به تأمین نیازهای علمی حوزه علمیه و جامعه اسلامی در زمینه فلسفه اسلامی؛
- (۵) تأکید بر بهره‌گیری از زبان تخصصی رشته در فعالیتهای آموزشی و پژوهشی؛
- (۶) اهتمام به اتقان محتوای مباحث با روش اجتهادی و پرهیز از سطحی‌نگری.

نظام آموزشی رشته

ماده ۶: نظام آموزشی سطح چهار، نیم‌سال، درسی و حضوری است. طول دوره با احتساب

پایان‌نامه حداقل ۱۰ و حداکثر ۱۲ نیم‌سال خواهد بود.

شرایط پذیرش

ماده ۷: شرایط پذیرش عبارت است از:

- (۱) احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
- (۲) دارا بودن مدرک علمی سطح سه رشته فلسفه اسلامی؛
- تبصره:** پذیرش طلاب دارای مدرک علمی سطح سه عمومی یا سایر رشته‌ها، که نه‌ایه الحکمه، نمط‌های ۳، ۴ و ۵ اشارات و شواهد الربوبیه یا در حد آن را خوانده باشند، مشروط به گذراندن دروس پیش‌نیاز، مجاز است.
- (۳) قبولی در آزمون ورودی از دروس تخصصی و زبان تخصصی و مصاحبه علمی؛
- (۴) احراز توانایی‌های لازم در مهارت‌های خواندن، درک مطلب و نگارش به زبان عربی از طریق برگزاری آزمون و یا ارائه مدرک معتبر.

مشخصات کلی برنامه درسی

ماده ۸: عناوین و مشخصات کلی دروس عبارت است از:

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	خارج اصول (دو سال)	۲۲۰
۲	خارج فقه (دو سال)	۲۲۰
۳	بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی	۹۶
۴	تحقیق فقهی و اصولی ۱ و ۲	۶۴
	دروس پیش‌نیاز	۲۵۶
۵	دروس تخصصی مشترک	۳۸۴
۶	دروس تخصصی اختصاصی گرایش‌ها	۱۹۲
۷	رساله علمی (پایان‌نامه)	۲۸۸
	جمع ساعات	۱۷۲۰

نکات:

- (۱) طلاب موظفند در طول دوره آموزشی، در یک درس خارج شرکت کنند. با توجه به متوسط دوره تحصیل (۴ سال)، دو سال آن به علم اصول و دو سال دیگر به علم فقه اختصاص می‌یابد.

تبصره: چنانچه دوره آموزشی سطح چهار برای طلبه‌ای بیش از چهار سال به طول انجامد، وی موظف است در این مدت نیز در يك درس خارج شرکت نماید.

(۲) مراکز تخصصی و مؤسسات آموزش عالی حوزه‌ای موظفند با تعیین استاد راهنما و ارزشیابی جزوات درس خارج طلاب (تقریر درس استاد + تحقیقات و اظهار نظرهای طلبه) بر کیفیت تحصیل در درس خارج نظارت نمایند.

(۳) طلاب موظفند در دو سال اول درس خارج، تحت نظر استاد راهنما، سالی يك تحقیق فقهی یا اصولی تدوین و برای ارزیابی به واحد آموزشی تحویل نمایند.

(۴) درس خارج اصول به مباحثی اختصاص می‌یابد که در استنباط مسائل فلسفی از متون آیات و روایات کاربرد بیشتری داشته باشد.

(۵) درس بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی در سال‌های آخر تحصیلی ارائه می‌شود و به بررسی آیات و روایات مرتبط با موضوعات و مسائل فلسفی به صورت اجتهادی و فقیهانه می‌پردازد.

مشخصات تفصیلی برنامه درسی

ماده ۹: عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

الف) دروس پیش‌نیاز^۱

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	معرفی حکمت اشراق	۳۲	شناخت مبانی، اصول، قواعد و مسائل خاص حکمت اشراق
۲	علم النفس	۳۲	تبیین عقلی مسائل علم النفس فلسفی از قبیل: انواع نفس، وحدت یا کثرت نفس، قوای نفس، رابطه نفس و بدن، وحدت یا کثرت نوعی نفوس، تجرد نفس، حرکت جوهری نفس، حدوث یا قدم نفس، امکان یا استحالة تناسخ، جاودانگی نفس، سعادت نفس
۳	معرفت‌شناسی	۳۲	بررسی و نقد دیدگاه‌ها و مکاتب معرفت‌شناسی و اثبات ارزش شناخت و اعتبارسنجی راه‌ها و ابزار شناخت، ضمن پاسخ به شبهات مطرح
۴	عرفان نظری	۳۲	آشنایی با مبانی، قواعد، روش و مسائل اساسی عرفان نظری از دیدگاه اسلام مانند: توحید عرفانی و انسان کامل
۵	فلسفه اخلاق	۳۲	شناخت حقیقت مفاهیم اخلاقی، مبانی و معیارهای صدق گزاره‌های اخلاقی و نقد و بررسی نظریات و مکاتب مهم
۶	فلسفه علم	۳۲	تحلیل و بررسی عقلانی تاریخ، ماهیت، مبانی، روش‌ها، شیوه‌ها، ابزارها، لوازم و نتایج علوم تجربی، ضمن بررسی و نقد مکاتب و آراء مهم

۱. طالبی که هر یک از دروس پیش‌نیاز را در مراکز معتبر گذرانده باشند، در صورت مطابقت هشتاد درصدی سرفصل‌ها، از گذراندن همان درس معاف هستند.

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
مانند: «پوزیتویسم»، «تأییدپذیری»، «ابطال‌پذیری»، «بر ضد روش» و «ساختار انقلاب‌های علمی»			
بررسی مباحث اصلی فلسفه دین و مسائل مهم جدید کلامی مانند: هرمنوتیک، زبان دین، حقیقت وحی، حقیقت معجزه و مسأله شر	۳۲	مباحث جدید کلامی	۷
	۲۲۴	جمع ساعات	

ب) دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت
۱	خارج اصول (دو سال)	۲۲۰
۲	خارج فقه (دو سال)	۲۲۰
۳	بررسی اجتهادی آیات و روایات فلسفی	۹۶
۴	تحقیق فقهی و اصولی ۱ و ۲	۶۴
۵	دروس پیش نیاز	۲۵۶
۶	دروس تخصصی مشترک	۳۸۴
۷	دروس تخصصی اختصاصی گرایش‌ها	۱۹۲
۸	رساله علمی (پایان نامه)	۲۸۸
جمع ساعات		۱۷۲۰

ج) دروس تخصصی مشترک رشته «حکمت متعالیه»

ردیف	عنوان درس	ساعت	هدف
۱	روش‌شناسی حکمت متعالیه و کارکرد آن	۳۲	شناخت و تبیین روش‌های عقلی، شهودی، نقلی و تأویل و بیان نقش آنها در حکمت متعالیه و تبیین روش صدرا در بهره‌گیری از آیات و روایات و بیان کارکرد حکمت متعالیه در فهم متون دینی
۲	وجود و ماهیت	۳۲	بررسی استدلالی مباحث وجود و ماهیت با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه
۳	وحدت و کثرت وجود	۳۲	بررسی استدلالی مباحث وحدت و کثرت وجود با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: تشکیک وجود (وحدت در عین کثرت و کثرت در عین وحدت)، انحاء وجود برای ماهیت واحد، حمل حقیقه و رقیقه و قاعده بسیط الحقیقه کل الاشياء
۴	هستی‌شناسی ادراک	۴۸	بررسی استدلالی مباحث هستی‌شناسی ادراک با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: حقیقت علم، نحوه وجود، اقسام،

ردیف	عنوان درس	ساعت	هدف
			مراتب و انواع علم و ادراک، نحوه وجود کلیات در ذهن، اتحاد علم و عالم و معلوم، هستی‌شناسی وجود ذهنی، معرفت حقیقی از حیث انطباق، اقسام و انواع معرفت
۵	علیت	۴۸	بررسی استدلالی مباحث علیت با رویکرد تطبیقی با فلسفه غرب و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: حقیقت رابطه علیت و احکام علت و معلول (ضرورت، عمومیت، تلازم و سنخیت)
۶	ثابت و متغیر	۳۲	بررسی استدلالی آراء در مباحث ثابت و متغیر با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: ماده و صورت، مادی و مجرد، تغیر و حرکت، حرکت جوهری و ربط ثابت و متغیر
۷	حدوث و قدم	۳۲	بررسی استدلالی آراء در مباحث حدوث و قدم با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: حقیقت سبب و لحوق، اقسام حدوث و قدم، ربط حادث و قدیم، حدوث عالم و لوازم و نتایج آن
۸	خداشناسی در حکمت متعالیه	۳۲	بررسی استدلالی آراء در مباحث خداشناسی با رویکرد تطبیقی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: برهان صدیقین، مسأله شر، توحید، قضا و قدر
۹	نفس‌شناسی در حکمت متعالیه	۳۲	بررسی استدلالی مباحث تجرد نفس، حدوث و قدم نفس، وحدت و کثرت نفوس، قوای نفس، حرکت جوهری نفس و ارتباط نفس و بدن از دیدگاه حکمت متعالیه با توجه به آیات و روایات
۱۰	نبوت در حکمت متعالیه	۳۲	شناخت حقیقت وحی و نبوت و ضرورت ولایت و خلافت در حکمت متعالیه و تحقیق حق در مسأله و نقد دیدگاه‌های رقیب
۱۱	معادشناسی در حکمت متعالیه	۳۲	بررسی استدلالی مباحث معاد از جمله: مرگ، تناسخ، معاد جسمانی و روحانی و انواع ابدان از دیدگاه حکمت متعالیه با توجه به آیات و روایات
جمع ساعات		۳۸۴	

(د) دروس اختصاصی گرایش «هستی‌شناسی»

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	واجب و ممکن	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: موادّ ثلاث، معنا و موضوع امکان، مناط احتیاج به علت، قاعدة الشیء ما لم یجب لم یوجد، واجب الوجود واجب من جمیع الجهات
۲	وجود رابط و مستقل	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: وجود مستقل، رابطی و رابط، ویژگی وجود رابطی، وجود معلول رابط است یا رابطی از دیدگاه مشهور فلاسفه، علامه دوانی و حکمت متعالیه
۳	زمان و مکان	۱۶	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در موضوع زمان (اثبات وجود، حقیقت، ویژگی‌ها - مانند متناهی یا نامتناهی بودن - و زمان مشترک)، مکان (اثبات وجود، حقیقت - سطح جسم حاوی، بعد مقطور، فراغ متوهم، بعد موهوم، یا حجم منتزع - و ویژگی‌ها) و معنا و امکان خلأ
۴	جوهر و عرض	۳۲	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: تعریف، مغایرت، انواع و اقسام جوهر و عرض و بررسی مصادیق مهم هر یک
۵	ماده و صورت	۱۶	بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: هستی‌شناسی ماده و صورت، اصل و نحوه ترکیب جسم از هیولا و صورت جسمیه، ویژگی‌های هیولا (با عنایت به دیدگاه آقای مصباح) و بررسی حقیقت، اقسام و ویژگی‌های صور نوعیه
۶	عوالم وجود	۳۲	بررسی استدلالی آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در اثبات، ویژگی‌ها و مراتب عالم (صادر اول، عقول طولی، عقول عرضی، عالم مثال، عالم ماده) و بررسی کیفیت صدور کثیر از واحد

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
بررسی استدلالی و مقایسه‌ای آراء و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در مسائلی مانند: معرفت خدا، حقیقت صفات خدا و کیفیت اتصاف ذات به آن، تقسیمات صفات (صفات ذات و صفات فعل، صفات ثبوتی و صفات سلبی) و بررسی صفاتی مانند علم، اراده، قدرت، خلق لا من شیء و نظام احسن (مسأله شر)	۳۲	خداشناسی در حکمت متعالیه (۲)	۷
	۱۹۲	جمع ساعات	

_____ ■ _____